

"Hatta en garibi, bir kısım mutaassıplar, mesleklerinin zıddına olarak, küffara karşı müsamaha dostluk ve lâkayt Jönler husumet ve salâbet taraftarı çıktılar..." İzah eder misiniz?

"Hattâ en garibi, bir kısım mutaassıplar, mesleklerinin zıddına olarak, küffara karşı müsamaha dostluk ve lâkayt Jönler husumet ve salâbet taraftarı çıktılar. Güya mebde-i Hürriyetteki mevkilerini becayış ettiler."(1)

Taassup, bir şeyin hikmet ve inceliklerini anlamadan, hazmetmeden o şeye körü körüne tabi olmanın adıdır. Yani taraftar ve tabi olduğu şeyin içyüzüne ve hakikatine değil, şekil ve suretine tabi oluyor. Bu tip insanlar şekle ve surete şiddetli taraftar oldukları için, şekil ve surette eksen kayması olduğu zaman, yani o şekil ve suret bazı arızalar ile bozulursa, taassup içindeki taraftarı müthiş bir hayal kırıklığına uğrayıp bu kez zıt kutba savrulur.

Ama şekil ve surete değil de hakikate bağlı olan ehli tahkik bir insan, hakikat nereye gitse onun peşinde o da gider. Hakikatin zıddına savrulmaz. Mesela, demokrasinin hakikatine bağlı bir insan hiçbir şekilde ve hiçbir şartta istibdada savrulmaz.

Dinin özünü ve ruhunu kavramamış müptedi, yani idraksiz ve şuursuz bir adam taassup derecesinde bir azimet ve takva vaziyetine girse ya da bu konuda aşırı gitse, bunun varacağı son nokta ve netice müsahale yani gevşeklik ve ilgisiz kalmak olacaktır. Yani aşırılığın sonu zıddına dönüşür.

Bu esasa göre azimet ve takvada haddi aşanların sonu laubalilik ve gevşekliktir. Yalnız tahkiki ve şuurlu bir şekilde azimette sebat göstermek bundan beri ve temizdir. İkisini karıştırmamak lazım.

Osmanlı'da **Jön Türkler** diye bilinen Batı aşığı ve dinde lakayt bir kesim, Batı'ya olan bu körü körüne bağlılıkları, Batı'nın emperyal yüzünün görünmesi ile Batı'ya top yekün düşman olma yoluna savruldu. Demek dinde lakayt olmak, her zaman vatani satma ve düşmanla bir arada iş tutma anlamına gelmeyebilir. Ya da dinde mutassıp olmak her zaman dine sağlam bağlanma ve dinin gereklerini yerine getirme anlamına gelmez ve gelmemelidir.

(1) bk. [Sünühat](#).